Ymchwiliadau gwyddoniaeth cynradd
https://rsc.li/2WOQxmc

Potel wrth-ddisgyrchiant

Primary Science Teaching Trust

Royal Society of Chemistry

Potel wrth-ddisgyrchiant

Byddwn yn gwneud y canlynol:

Edrych ar bwysedd aer a sut mae'n gallu atal gwrthrychau rhag syrthio.

Amcanion dysgu

Dealltwriaeth

- Rydw i’n deall fod gronynnau o aer yn creu grymoedd nad ydyn ni’n sylwi arnyn nhw fel arfer.
- Rydw i’n deall fod aer o’n cwmpas ym mhobman ac yn creu pwysedd i bob cyfeiriad.
- Rydw i’n gallu egluro beth yw pwysedd aer.
- Rydw i’n deall bod pwysedd aer yn gallu goresgyn effeithiau disgyrchiant ac yn gallu atal gwrthrychau rhag syrthio.

Sgiliau ymholi:

- Rydw i’n gallu rhagfynegi, a gwneud sylwadau a chymhariaethau.

Geirfa ddefnyddiol

- **Grym:** gwthio, tynnu, neu wthio a thynnu sy'n digwydd pryd bynnag mae gwrthrychau (solidau, hylifau neu nwyon) yn cwrdd â'i gilydd. Mae grym yn gallu gwneud i wrthrych gyflymu, arafu neu newid cyfeiriad. Mae grymoedd sy'n 'gytbwys' yn dileu ei gilydd ac nid oes unrhyw symudiad.

- **Pwysedd:** mesur o rym dros arwynebedd. Mae grym ar arwynebedd mawr yn creu llai o bwysedd na'r un grym ar arwynebedd llawer llai.

Geirfa ddefnyddiol

- **Disgyrchiant:** y grym sy'n tynnu gwrthrych i lawr tuag at ganol y Ddaear.

- **Arwynebedd:** y gofod sy'n cael ei ddefnyddio gan siâp gwastad neu wyneb gwrthrych.

Alli di egluro beth sy'n digwydd yn y lluniau hyn?

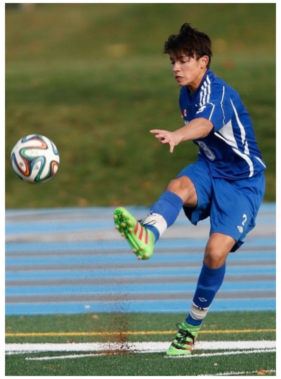

Paru a rhannu

Felly, beth sy'n mynd ymlaen yma?

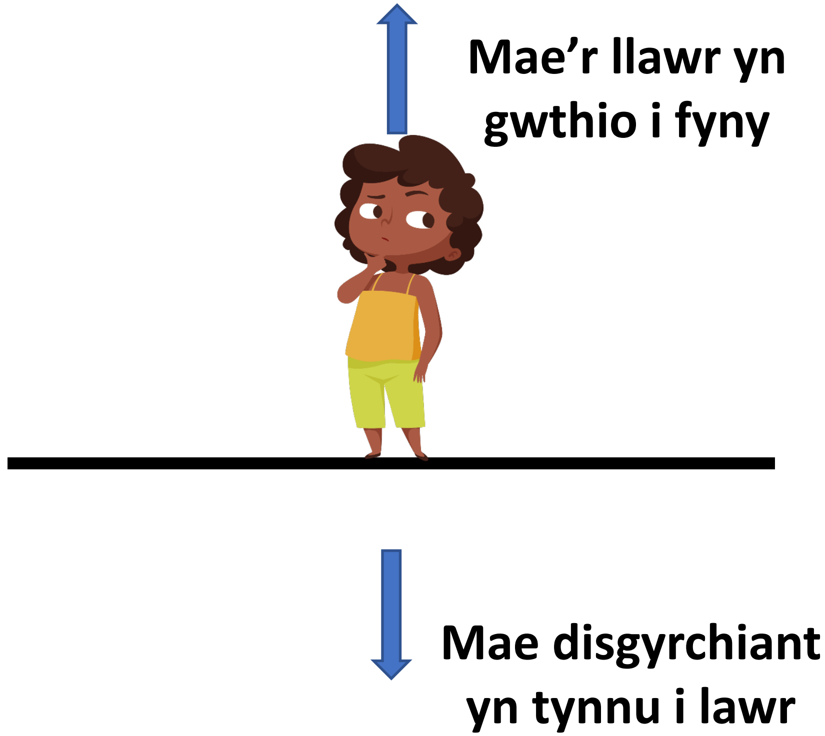

Mae'r grymoedd yn GYTBWYS

Dull

1. Tywallta ddŵr i mewn i'r gwydr.
2. Gosoda ddarn o garden dros agoriad y gwydr.
3. Gan gadw cledr un llaw ar y gwydr, tro'r gwydr ar ben i lawr dros yr hambwrdd.
4. Tynna dy law i ffwrdd.

Alli di egluro beth sy'n digwydd?
Mae'n amser paru a rhannu unwaith eto!

Felly, beth sy’n cysylltu hwn

gyda hwn?

Beth alli di ei weld yn digwydd ym mhob llun?

Pa wahaniaethau wyt ti’n eu gweld?

Pa rymoedd sy’n gweithredu ar y cerdyn?

Alli di ddangos yr holl leoedd maen nhw’n gweithredu?

Ceisia arbrofi gyda meintiau gwahanol o ddŵr yn y gwydr

Ydi hyn yn gwneud unrhyw wahaniaeth?

Alli di egluro dy arsylwadau?

Gwerthusiad

Sut wyt ti'n teimlo am ein **hamcanion dysgu** heddiw?

- Rydw i'n deall pwysedd aer a'i fod o'n cwmpas ym mhob man.
- Rydw i'n deall bod pwysedd aer yn gwthio i fyny yn gallu bod yn fwy na'r disgyrchiant sy'n tynnu i lawr.
- Rydw i'n deall bod pwysedd aer yn gallu atal gwrthrychau rhag syrthio.

Os wyt ti'n teimlo'n hyderus, dangosa 5 bys i'r athro, neu dangosa 1 os wyt ti'n teimlo bod angen i ti gael sgwrs arall i egluro'r wers.

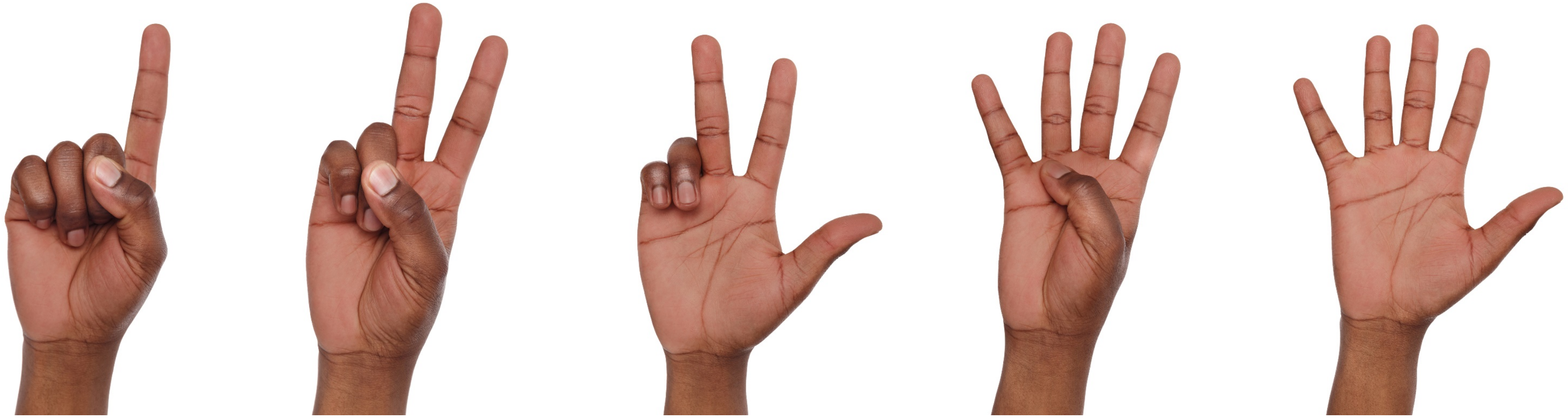

Cydnabyddiaeth

Sleidiau 2, 7, 8 a 9: delweddau © Y Gymdeithas Gemeg Frenhinol
Sleidiau 3 a 5: ffynhonnell y delweddau pixabay.com (nid oes angen priodoli)
Sleid 6: delwedd 1 © Retouch man / Shutterstock; delwedd 2 © Master1305 / Shutterstock; delwedd 3 © Cobalt S-Elinoi / Shutterstock; ffynhonnell pob delwedd arall pixabay.com (nid oes angen priodoli)
Sleid 10: delwedd © Prostock-studiol/Shutterstock